

ПРАВИЛНИК

**о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и
извештавању од стране оператора са значајном тржишном
снагом у области електронских комуникација**

НАЦРТ

На основу чл. 11, 23, 68. ст. 6. и 7. и 143. став 5. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, број 44/10), члана 12. став 1 тачка 1) и члана 16. тачка 4. Статута Републичке агенције за електронске комуникације („Службени гласник РС“, број 59/10),

Управни одбор Републичке агенције за електронске комуникације на седници од _____ донео је

ПРАВИЛНИК

о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација

1. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

1.1 Предмет

Члан 1.

Овим правилником уређују се:

- начела, модели и основна методологија обрачуна трошкова и учинака са калкулацијом цена коштања свих врста коначних учинака (тржишних услуга) оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација (у даљем тексту: оператор са ЗТС) применом модела историјских трошкова и модела текућих трошкова;
- начела и правила за примену одвојених рачуна прихода, расхода, добитка или губитка, имовине и обавеза по врстама тржишних услуга, у делу који услугама непосредно припадају или се на њих могу алоцирати (рачуноводство по сегментима);
- начела и правила за обрачун трошкова капитала по врстама тржишних услуга (коначних учинака) и формирање предлога продајних цена оператора;
- материјална и формална садржина, начин и рокови достављања званичних и интерних регулаторних финансијских извештаја Републичкој агенцији за електронске комуникације (у даљем тексту: Агенција).

1.2. Циљеви

Члан 2.

Циљеви овог правилника су да се његовом применом, за потребе Агенције и оператора обезбеди:

- одговарајућа пословно-финансијска информациона подлога за планирање и контролу активности усмерених на стварање и очување односа на тржишту услуга електронских комуникација у складу са одговарајућим прописима;
- поуздане информације о трошковима, приходима, добицима (или губицима) и имовини (ангажованом капиталу) по свим врстама тржишних услуга оператора са ЗТС на начин као да те услуге производе и продају посебна правна лица, а у сврху утврђивања посебног тарифног режима за услуге под искључивом пословном надлежношћу наведеног оператора по методу “трошкови плус”, односно јединични трошкови таквих услуга увећани за одговарајући принос на капитал ангажован у производњи и продаји услуга, уз уважавање оправданих пословних интереса оператора, заштиту интереса корисника услуга и спречавање трошкотног или ценовног субвенционисања између услуга са значајном тржишном снагом и услуга за слободно конкурентско тржиште;
- потпуни систем поузданих, проверљивих и транспарентних калкулација делимичних учинака (интерних услуга) центара трошкова, односно врста или група активности чији се трошкови интерно реалоцирају, и коначних учинака (тржишних услуга) оператора;
- обавеза формирања одговарајућег интерног обрачунског система, пре свега Обрачуна трошкова и учинака (класа 9 Контног оквира), али и одговарајућих аналитичких аспеката (одвајања рачуна имовине и обавеза, односно ангажованог капитала) у Финансијском рачуноводству, као и обавеза усаглашавања тог система са Агенцијом и његове доступности Агенцији.

1.3. Начела и модели обрачуна трошкова и учинака са калкулацијом

Члан 3.

Обрачун трошкова и учинака с калкулацијом, односно примена трошкотног принципа и одвојених рачуна по врстама услуга електронских комуникација код оператора са ЗТС који пружа више врста услуга заснива се на следећим начелима:

- **начело потпуности**, које се односи на обрачун и извештајно исказивање свих примарних и секундарних трошкова и признатих учинака по свим центрима (местима) трошкова, односно по свим активностима или групама активности, и по свим носиоцима трошкова (тржишним услугама), у смислу обухватања и извештајног исказивања прихода, расхода и резултата по свим тржишним услугама или/и по географским подручјима ако оператор и Агенција тако одлуче и у смислу обухватања и извештајног исказивања ангажованог капитала, мереног вредношћу ангажоване имовине, по свим врстама тржишних услуга,

искажујући при свему томе увек и неалоциране износе и укупне износе за оператора;

- **начело корелације**, које се односи на стављање у однос прихода периода остварених продајом тржишних услуга (фактурисане реализације) с припадајућим расходима у истом периоду;
- **начело узрочности**, које се односи на што тачније зарачунавање трошкова носиоцима трошкова, односно тржишним услугама оператора које су их изазвале, било непосредно (директни трошкови коначних учинака), било посредно преко места трошкова, односно активности или група активности (општи трошкови са становишта носилаца трошкова, односно тржишних услуга оператора), што подразумева узрочну алокацију примарних трошкова ове врсте по местима трошкова, односно активностима или групама активности, непосредно када је припадност трошкова тим обрачунским јединицама позната или посредно помоћу одговарајућих кључева, као и узрочну реалокацију секундарних трошкова (вредности интерних учинака, односно услуга) између места трошкова, односно активности или група активности;
- **начело конзистентности**, које се односи на временски доследну примену одабраних процедура обрачуна трошкова и учинака, како би била обезбеђена међупериодична упоредивост података и поуздано закључивање на основу њих, што не искључује отвореност система за изводљиве и између Агенције и оператора усаглашене обрачунске иновације;
- **начело транспарентности**, које се односи на периодично извештавање Агенције од стране оператора са ЗТС о анагажованом капиталу, приходима, расходима и резултатима по врстама тржишних услуга пружајући Агенцији могућност правовременог спречавања евентуалних појава монополског понашања у формирању цена, као и могућност одговарајућег познавања пословања оператора у циљу предузимања активности поспешивања развоја оператора;
- **начело проверљивости података**, које се односи на заснованост свих извештаја оператора за потребе Агенције на примењеном рачуноводственом систему оператора, укључујући веродостојне документационе подлоге и заштићена софтверска решења, уз могућност приступа стручних служби Агенције том систему у контролне сврхе;
- **начело изводљивости**, које се односи на поступно увођење могућих модела и процедура обрачуна трошкова и учинака у рачуноводствени информациони систем оператора, с обзиром на обимност и сложеност таквог подухвата;
- **начело мултициљности**, које се односи на постављање модела и процедура примене трошковног принципа и извештавања по сегментима (врстама услуга) као решења усмереног истовремено на информационе потребе Агенције и менаџмента мултисервисног оператора;

- **начело поверљивости информација**, које се односи на обавезу Агенције да прибављене податке путем извештаја о трошковима, калкулације цена услуга и извештаје о ангажованом капиталу, приходима, расходима и резултатима по врстама услуга може користити само у циљу спречавања антиконкурентског понашања;
- **начело кооперативности**, које се односи на потпуно поверење, отвореност и сарадњу оператора и Агенције у примени трошковог принципа и одвојених рачуна стања и успеха оператора по врстама продајних услуга.

Члан 4.

1.4. Дефиниције

Дефиниције садржане у овом правилнику имају следећа значења:

Обрачун трошкова и учинака је део рачуноводственог информационог система посвећен аналитичком праћењу трошкова, прихода и успеха у циљу обезбеђења поузданих подлога за калкулације цена коштања учинака, контролу трошкова и одвајање рачуна успеха по врстама услуга и, по потреби, географским подручјима.

Учинци су резултати пословних активности оператора и његових делова.

Коначни учинци су производи и услуге оператора намењени екстерном тржишту или активирању (укључивању у имовину) и потрошњи у самом привредном друштву за потребе стварања будућих учинака.

Делимични учинци су резултати пословних активности организационих делова привредног друштва намењени непосредно коначним учинцима или другим организационим деловима за потрошњу у периоду њиховог стварања (интерни учинци).

Носиоци трошкова (НТ) или објекти трошкова су коначни учинци оператора.

Калкулација је јединични обрачун трошкова коначних и делимичних учинака.

Место трошкова (МТ) или центар трошкова је скуп сродних, односно хомогених послова обједињених као ужи организациони део оператора, сектора, функције, географског подручја и сл. за који се обрачунавају трошкови и делимични учинци у циљу поузданости калкулација коначних учинака оператора (носилаца трошкова), контроле трошкова и одвајања рачуна успеха по врстама услуга.

Претходна места трошкова су она места трошкова која у целини или преваходно дају своје учинке (интерне услуге) другим местима трошкова која их троше у истом периоду, с тим што могу имати носиоце трошкова ако производе учинке који се активирају за сопствене потребе оператора (на пример инвестициони радови у сопственој режији).

Коначна места трошкова су она места трошкова која у целини или преваходно дају своје учинке (услуге) коначним учинцима оператора (носиоцима

трошкова), с тим што могу део својих учинака давати другим местима трошкова као интерне учинке (услуге).

Активности су аналитичке дескрипције (обрачунски производи рашчлањавања) послова оператора које се користе за потребе устројства обрачуна трошкова по активностима (ABC – Activity Based Costing).

Група активности (ГА) је скуп сродних активности формиран по критеријуму хомогености општих трошкова у смислу могућности проналажења заједничког кључа (cost driver–а) за даљњу алокацију трошкова.

Конвенционални (функционални) приступ обрачуну трошкова је двостепени обрачун по коме се у *првом степену* врши избор места трошкова, директни трошкови додељују носиоцима трошкова, општи трошкови додељују местима трошкова, врши интерна реалокација трошкова претходних места трошкова и утврђивање квота (стопа) трошкова коначних места по њиховим јединицама учинака (кључевима, cost driver–има), а у *другом степену* трошкови ових последњих места трошкова додељују коначним учинцима (производима и услугама) оператора применом квота (стопа) трошкова коначних места трошкова на количину утрошених њихових учинака (кључева) од стране појединих носилаца трошкова (производа и услуга).

Обрачун трошкова по активностима (ABC – Activity Based Costing) је двостепени обрачун трошкова по коме се у *првом степену* идентификују активности, директни трошкови додељују носиоцима трошкова, општи трошкови додељују активностима, сродне активности повезују у групе активности, формирају хомогени пулови општих трошкова и обрачунавају квоте (стопе) пулова општих трошкова по јединици учинка (кључу, cost driver–у), а у *другом степену* зарачунавају општи трошкови носиоцима трошкова (производима и услугама оператора) применом квота (стопа) трошкова појединих пулова на количину утрошених ресурса (учинака, кључева) од стране појединих производа и услуга, и све то у циљу тачнијих калкулација производа и услуга оператора, с обзиром на већи број активности од броја места трошкова и употребу већег броја кључева (cost driver–а) у односу на конвенционални обрачун трошкова.

Примарни трошкови су новчани израз трошења свих материјалних и нематеријалних чинилаца пословног процеса оператора, као и обавезни порези и доприноси независни од његовог резултата, који се обухватају и исказују по врстама утрошених ресурса за привредно друштво у целини у циљу обезбеђења података за израду биланса успеха, за аналитички обрачун трошкова и учинака са калкулацијом и за одвајање рачуна успеха по врстама произведених и продатих услуга.

Секундарни трошкови су новчани израз трошења интерних учинака (услуга) претходних места трошкова или активности, односно група активности, од стране других места трошкова или активности, односно група активности.

Директни трошкови (ДТ) су они примарни трошкови за које се поуздано зна којим носиоцима трошкова (производима и услугама) припадају и за њих се на основу документа о настанку трошка непосредно везују.

Општи трошкови (ОТ) су они примарни трошкови који су заједнички за два или више носилаца трошкова те се у циљу њихове коначне алокације на носиоце

трошкова морају претходно обрачунавати по местима трошкова или активностима, односно групама активности, с тим што се за њих могу везивати непосредно (директно) или посредно (индиректно) помоћу кључева.

Обрачун историјских трошкова (Historical Cost Accounting – HCA) је систем обрачуна који у свим фазама обрачуна користи стварно настале трошкове у току обрачунског периода, што је видљиво увидом у систем и на њему засноване извештаје.

Потпуно алоцирани трошкови (Fully Allocated Costs – FAC) је вредносни концепт који захтева да сви трошкови оператора за обрачунски период буду распоређени (укалкулисани у цену коштања) по свим носиоцима трошкова (производима и услугама), како оним који иду на екстерно тржиште продаје, тако и оним који подлежу обавези активирања за сопствене потребе.

Капитал представља збир сопственог капитала и позајмљеног капитала.

Сопствени капитал представља збир основног капитала, резерви, ревалоризационих резерви, емисионе премије и нераспоређеног добитка, умањен за неуплаћени уписани капитал, откупљене сопствене акције и евентуални губитак.

Позајмљени капитал представља дугове, односно укупне обавезе оператора са каматама.

Имовину представља пословна (оперативна) имовина по основу које настају пословни (оперативни) трошкови и оператор остварује пословне (оперативне) приходе.

Директна имовина (ДИ) је она пословна имовина за коју се поуздано зна за коју врсту носилаца трошкова (производа и услуга) је ангажована те се, у раздвајању рачуна стања по услугама као да их обављају посебна правна лица, за њих непосредно везује.

Индиректна имовина (ИИ) је она пословна имовина која је заједничка за два или више носилаца трошкова (производа и услуга) те се, приликом одвајања рачуна имовине по врстама услуга, на њих распоређује помоћу одабраних кључева.

Рачуноводство текућих трошкова (Current Cost Accounting – CCA) представља рачуноводствени систем вредновања имовине и капитала и обрачуна трошкова и добитака базиран на текућим трошковима.

Некретнине, постројења и опрема (НПО) су сва материјална средства која се користе за производњу производа или пружање услуга, затим за изнајмљивање другима или у административне сврхе и која се користе више од једне године.

Концепт очувања оперативног капитала (Operating Capital Maintenance – OCM) представља одржање оперативне способности имовине. Према овом концепту привредно друштво ће бити у могућности да оствари профит само у случају ако је његова оперативна способност већа на крају периода у односу на почетак посматраног периода.

Концепт очувања финансијског капитала (Financial Capital Maintenance – FCM) представља одржање реалне вредности (опште куповне моћи) власничког капитала привредног друштва са циљем несметаног наставка финансирања пословања. Сматра се да је капитал очуван ако су вредности капитала власника акција или удела

на крају посматраног периода остале исте у реалном износу као и на почетку посматраног периода. На овај начин профит се остварује само ако је реална вредност (општа куповна моћ) упоредиве нето имовине на крају периода већа од њене реалне вредности (опште куповне моћи) на почетку периода.

Резервна („backlog“) амортизација је пропуштена кумулативна амортизација заснована на њеној претходној ревалоризацији, односно вредновању по текућим трошковима, у односу на потребну кумулативну амортизацију по текућим трошковима на дан нове процене.

Трошкови капитала представљају збир разумног циљног приноса (добитка) на сопствени капитал и нето финансијских расхода (финансијски расходи умањени за финансијске приходе, по искључењу учешћа у добитку и губитку повезаних правних лица и заједничких улагања, као и припадајућих расхода финансирања учешћа у капиталу тих ентитета).

Пондерисани просечни трошкови капитала (Weighted Average Cost of Capital – WACC) су просечни трошкови сопственог капитала и дугова пондерисани учешћем сопственог капитала и дугова у укупном капиталу.

Стопа приноса на неризична улагања је каматна стопа за коју се претпоставља да може бити остварена инвестирањем у финансијске инструменте без ризика, уобичајено државне дуговне хартије од вредности.

Оператор са ЗТС је оператор који обавља делатност електронских комуникација и кога је Агенција својом одлуком одредила као оператора са значајном тржишном снагом, у складу са одговарајућим одредбама Закона о електронским комуникацијама ("Службени гласник РС", број 44/10, у даљем тексту: Закон).

1.5. Модели обрачуна трошкова и учинка

Члан 5.

Полазећи од међународне праксе и обрачунске способности оператора, Агенција ће у зависности од испуњености одговарајућих услова, контролисати примену три модела обрачуна трошкова и учинака, односно трошковног принципа, и то:

- модела историјских (стварних) трошкова,
- модела текућих трошкова и
- модела дугорочних инкременталних трошкова.

У смислу овог правилника, модели обрачуна трошкова и учинака, односно примене трошковног принципа, у складу са начелом изводљивости, представљају развојне фазе у том домену.

2. МОДЕЛ ИСТОРИЈСКИХ (СТВАРНИХ) ТРОШКОВА

2.1. Основе модела

Члан 6.

Основу за обрачун по моделу историјских трошкова представљају стварно настали примарни трошкови оператора у току обрачунског периода, измерени и обухваћени у Финансијском рачуноводству на рачунима Класе 5 – Расходи, према званичном Контном оквиру и на њему заснованом Контном плану привредног друштва (“top-down” метод).

За потребе преузимања стварно насталих примарних трошкова и расхода из Финансијског рачуноводства у Обрачун трошкова и учинака и њихов даљи обрачунски третман разликују се њихове четири групе, и то:

- набавна вредност продате робе (група рачуна 50);
- трошкови пословања (оперативни трошкови), који садрже: трошкове материјала, трошкове зарада са накнадама зарада и другим личним трошковима, трошкове производних услуга, трошкове амортизације, трошкове резервисања и нематеријалне трошкове (групе рачуна 51 – 55);
- финансијски расходи (група рачуна 56);
- други расходи, који укључују: остале расходе, расходе по основу обезвређења имовине и губитак пословања које се обуставља (групе рачуна 57 – 59).

Члан 7.

Разликовање група трошкова и расхода из члана 6. условљено је информационим потребама калкулације продајних цена услуга и анализе и интерног регулаторног извештавања Агенције и менаџмента оператора о добитности продатих услуга и привредног друштва у целини, односно раздвајања рачуна по врстама услуга као да их пружају посебна правна лица.

Члан 8.

Калкулација продајних цена услуга оператора, из члана 6. укључује оперативне трошкове услуга и припадајуће просечне пондерисане трошкове капитала, који се састоје од трошкова сопственог капитала и трошкова позајмљеног капитала обрачунатих на начин који је утврђен овим правилником.

Набавна вредност продате трговачке робе има своје посебне приходе од продаје робе и не укључује се у оперативне трошкове места трошкова, односно активности или група активности, нити у калкулацију продајних цена услуга електронских комуникација.

Финансијски расходи се укључују у калкулацију цена услуга електронских комуникација путем трошкова позајмљеног капитала те у сврху формирања продајних цена услуга не могу бити укључени у оперативне трошкове.

Други расходи, односно остали расходи, расходи по основу обезвређења имовине и губитак пословања које се обуставља не припадају оперативним трошковима те их оператор може, делимично или у целини, укључити у калкулацију

продајних цена услуга као посебне расходне ставке ако они нису, као пословно-финансијски ризици, укључени у калкулативне трошкове сопственог (власничког) капитала и ако је за такав поступак претходно добијена сагласност Агенције.

Члан 9.

У интерном регулаторном финансијском извештају о добитности (оствареном успеху) услуга и привредног друштва у целини, односно интерном билансу успеха, из члана 8. овог правилника, обезбеђују се одвојени подаци о:

- бруто добитку или губитку оператора по основу промета трговачке робе, односно оствареној трговачкој маржи у трговинској делатности оператора;
- пословном добитку или губитку трговинске делатности, појединих услуга електронских комуникација и привредног друштва у целини, по покрићу припадајућих оперативних трошкова из прихода од продаје робе и услуга;
- редовном добитку или губитку трговинске делатности, појединих услуга електронских комуникација и привредног друштва у целини по покрићу стварних нето финансијских расхода, односно по укључивању финансијских расхода и финансијских прихода у обрачун периодичног резултата (успеха);
- нето добитку или губитку привредног друштва по покрићу других расхода (осталих расхода, расхода по основу обезвређења имовине и губитка пословања које се обуставља) или/и по појединим услугама уколико се ти расходи, делимично или у целини, алоцирају на продате услуге.

Члан 10.

У складу са циљевима обезбеђења информационих подлога за:

- калкулације продајних цена и контролу остварења утврђене политике продајних цена и
- раздвајања рачуна по врстама услуга, односно анализе и извештавања Агенције и руководства оператора,

интегрална примена трошковног принципа подразумева:

- одговарајуће рашчлањавање прихода по врстама услуга;
- непосредно везивање директних трошкова, односно расхода за трговинске активности, поједине врсте услуга и остале активности оператора;
- одговарајућу алокацију општих примарних трошкова, односно расхода привредног друштва;
- интерну реалокацију трошкова између места трошкова, односно активности или група активности (обрачун секундарних трошкова, тј. обрачун учинака претходних места трошкова, односно активности или група активности реалокацијом њихових трошкова на коначна места трошкова, односно активности или групе активности);
- алокацију трошкова коначних места трошкова, односно активности или група активности по врстама тржишних услуга, односно коначни обрачун носилаца (објеката) трошкова;
- израду калкулација јединичних трошкова (цена коштања по јединици) тржишних услуга;

- обрачун пондерисаних просечних трошкова капитала и њихову алокацију (зарачунавање) по врстама тржишних услуга, са формирањем циљних продајних цена тих услуга.

2.2. Алокација прихода

Члан 11.

Приходи оператора се рашчлањавају по групама и врстама прихода онако како је то предвиђено прописаним Контним оквиром за привредна друштва и Контним планом привредног друштва, развијеним на начин да се обезбеди одвајање рачуна по врстама услуга као да их пружају посебна правна лица.

У оквиру пословних прихода:

- приходи од продаје робе представљају директне приходе трговинских активности привредног друштва и за њих се непосредно везују;
- приходи од продаје производа и услуга представљају директне приходе појединих тржишних услуга оператора и за њих се непосредно везују;
- приходи од активирања робе и учинака представљају директне приходе трговинских активности привредног друштва и појединих услуга оператора и за њих се непосредно везују;
- приходи од премија, субвенција, дотација, донација и други пословни приходи се:
 1. непосредно везују за трговинске активности оператора и поједине услуге електронских комуникација ако представљају њихове директне приходе;
 2. алоцирају на трговинске активности оператора и поједине услуге електронских комуникација помоћу одговарајућих кључева, ако су њима заједнички условљени;
 3. остају неалоцирани приходи оператора, ако су условљени другим активностима привредног друштва.

Финансијски приходи представљају приходе привредног друштва као целине и остају међу неалоцираним приходима, осим у случају појаве посебних финансијских прихода трговинских активности и појединих услуга електронских комуникација који би били на њих алоцирани.

Други приходи, односно остали приходи, приходи од усклађивања вредности имовине и добитак пословања које се обуставља, представљају приходе оператора као целине и остају неалоцирани, осим ако се међу њима појаве посебни приходи трговинских активности и појединих услуга електронских комуникација који би били на њих алоцирани.

2.3. Алокација примарних трошкова, односно расхода

Члан 12.

Алокација примарних трошкова, односно расхода оператора измерених и обухваћених претходно у Финансијском рачуноводству врши се преузимањем

трошкова, односно расхода у Обрачун трошкова и учинака, поштујући при том начело потпуности и начело узрочности.

Набавна вредност продате робе представља директни расход трговинских активности оператора, односно продате трговачке робе и за њу се непосредно везује.

Оперативни трошкови се:

- везују непосредно за носиоце трошкова, односно трговинске активности, поједине услуге електронских комуникација оператора и друге активности, у деловима у којима представљају њихове директне трошкове;
- претходно везују за места трошкова (у условима функционалног приступа обрачуну трошкова), односно активности или групе активности (у условима примене обрачуна трошкова по активностима, односно ABC - Activity Based Costing), у деловима у којима представљају опште трошкове са становишта носилаца трошкова, односно трговинских активности и појединих услуга електронских комуникација, којима ће, помоћу одабраних и са Агенцијом претходно усаглашених кључева, бити зарачунати у фази коначног обрачуна носилаца трошкова;
- остају и исказују се као неалоцирани оперативни трошкови оператора са ЗТС, у деловима у којима се непосредно или по одговарајућим кључевима односе на друге опште активности оператора (на пример, активности везане за управно-административне и друге активности из односа са зависним друштвима).

Финансијски расходи, као посебна група расхода, односно трошкова:

- везују се непосредно за трговинске активности и поједине услуге електронских комуникација оператора са ЗТС у деловима у којима представљају њихове директне расходе (трошкове) финансирања;
- алоцирају се на трговинске активности и поједине услуге електронских комуникација оператора са ЗТС по кључу ангажоване имовине (средстава, односно капитала) који се користи при обрачуну просечних пондерисаних трошкова капитала за потребе формирања продајних цена услуга оператора;
- остају и исказују као неалоцирани финансијски расходи (трошкови) у делу у коме се односе на финансирање других активности оператора са ЗТС (активности неповезане са набавком и продајом трговинске робе и производњом и продајом услуга електронских комуникација) из позајмљених извора финансирања.

Други расходи, односно остали расходи, расходи по основу обезвређења имовине и губитак пословања које се обуставља, се:

- везују непосредно за трговинске активности и поједине услуге електронских комуникација у деловима у којима представљају њихове директне расходе;
- алоцирају по унапред утврђеним кључевима на трговинске активности и поједине услуге електронских комуникација уколико су заједнички њима условљени;
- остају и исказују као неалоцирани расходи у преосталим њиховим деловима.

2.4. Интерна реалокација оперативних трошкова

Члан 13.

Коначни изазивачи оперативних трошкова су коначни учинци оператора са ЗТС (носиоци трошкова), односно трговинске активности, услуга електронских комуникација и друге активности оператора са ЗТС као целине.

Директни оперативни трошкови носилаца трошкова се непосредно везују за трговинске активности, поједине услуге електронских комуникација и друге активности оператора.

Индијектни (општи) оперативни трошкови са становишта носилаца претходно се везују за места трошкова, односно активности или групе активности, и то:

- као њихови директни трошкови непосредним везивањем или
- као њихови индијектни (општи) трошкови помоћу претходно одабраних и са Агенцијом усаглашених кључева.

Члан 14.

Места трошкова, односно активности или групе активности оператора са ЗТС, са становишта односа према носиоцима трошкова, деле се на:

- помоћна (претходна) места трошкова, односно активности или групе активности;
- коначна места трошкова, односно активности или групе активности чији се учинци превасходно односе на носиоце трошкова (повезане активности са носиоцима трошкова), али и на друга коначна места трошкова, односно активности или групе активности (на пример на места трошкова, односно активности елемената мреже);
- коначна места трошкова, односно активности или групе активности чији се учинци односе искључиво на носиоце трошкова као коначне учинке Оператора (на пример места трошкова, односно активности елемената мреже).

Члан 15.

Интерна реалокација оперативних трошкова места трошкова, односно активности или група активности врши се:

- преносом остварених учинака помоћних (претходних) места трошкова, односно активности или група активности по цени коштања (јединичним оперативним трошковима) тих учинака на друга помоћна места трошкова или активности, уколико за тим обрачунска потреба постоји, и на коначна места трошкова, односно активности, или само на ова последња ако то не противуречи начелу узрочности, а у складу је с начелом изводљивости (рационалности) обрачуна трошкова;
- преносом дела учинака коначних места трошкова, односно активности или група активности на друга коначна места трошкова по цени коштања (јединичним оперативним трошковима) тих учинака, уколико има интерне размене учинака између коначних места трошкова, односно активности или група активности.

За јединицу мере учинка места трошкова, односно активности или групе активности у смислу овог члана правилника може бити одабрана било која подобна физичка јединица мере или јединица одабраног кључа за интерну реалокацију општих оперативних трошкова, што је предмет претходног утврђивања и усаглашавања са Агенцијом и касније доследне примене, али и могуће усаглашене промене у циљу унапређења интерне реалокације оперативних трошкова.

2.5. Алокација општих оперативних трошкова на носиоце трошкова

Члан 16.

Носиоци трошкова, односно коначни учинци оператора су:

- трговинске активности уколико постоје;
- услуге електронских комуникација намењене тржишту слободне конкуренције;
- услуге електронских комуникација са ексклузивним или значајном тржишном снагом (услуге под контролом Агенције, односно регулисане услуге);
- друге активности оператора са ЗТС (на пример, активности из односа са зависним друштвима, разне друге активности које нису условљене поменути идентификованим носиоцима трошкова и сл., чији се приходи, оперативни трошкови и расходи третирају неалоцираним на трговинске активности и поједине услуге електронских комуникација).

Члан 17.

У фази алокације примарних оперативних трошкова директни оперативни трошкови су непосредно везани за носиоце трошкова којима припадају, а њихови заједнички трошкови су алоцирани на места трошкова, односно активности или групе активности у циљу њиховог што тачнијег коначног везивања за одговарајуће носиоце трошкова (коначне учинке оператора са ЗТС).

Члан 18.

У фази интерне реалокације оперативних трошкова укупни износ општих оперативних трошкова налази се на коначним местима трошкова, односно активностима или групама активности, одакле треба да се алоцирају на носиоце трошкова, односно на трговинске активности оператора са ЗТС, поједине услуге електронских комуникација и друге активности оператора, што је коначни обрачун носилаца трошкова по оперативним трошковима.

Члан 19.

Алокација општих оперативних трошкова са коначних места трошкова, односно активности или група активности на носиоце трошкова врши се:

- непосредним везивањем за поједине носиоце трошкова уколико се учинци (дакле и оперативни трошкови) коначног места трошкова, односно активности или групе активности, односе само на један коначни учинак оператора са ЗТС (тржишну услугу);
- посредним везивањем помоћу унапред одабраних и са Агенцијом усаглашених кључева уколико су учинци (дакле и оперативни трошкови) коначног (с тржишним услугама повезаног) места трошкова, односно активности или групе

активности заједнички (општи) трошкови за више носилаца трошкова (коначних тржишних учинака, односно услуга оператора са ЗТС).

Члан 20.

Коначни обрачун носилаца трошкова по оперативним трошковима резултује укупном ценом коштања по врстама коначних учинака (тржишних услуга) оператора, са две најважније информационе намене, и то:

- да се у оквиру Обрачуна трошкова и учинака, преносом пуних (и директних и општих) оперативних трошкова носилаца трошкова на одговарајуће рачуне расхода продатих услуга, предвиђене прописаним Контним оквиром за привредна друштва и Контним планом привредног друштва, обезбеде одговарајуће информационе подлоге за раздвајање рачуна успеха (прихода, расхода и добитка или губитка) по врстама услуга као да их производе посебна правна лица, како је то одређено овим правилником на основу одговарајућег међународног и домаћег правног оквира;
- да се у оквиру Обрачуна трошкова и учинака обезбеде информационе подлоге за калкулације јединичних цена коштања за сваку врсту тржишних услуга оператора са ЗТС.

2.6. Калкулација јединичних трошкова услуга електронских комуникација

Члан 21.

Калкулације јединичних трошкова услуга електронских комуникација оператора са ЗТС од посебног су информационог значаја за руководство оператора и Агенцију, с обзиром да оне обезбеђују главне информационе подлоге за формулисање политике продајних цена и њихово оперативно формирање, те отуда захтев да оне буду засноване на довољно разумевању (аналитичком) и са Агенцијом усаглашеном обрачуна трошкова и учинака, односно у највећој рационалној мери сагласне са начелом узрочности у повезивању трошкова са коначним учинцима (тржишним услугама).

Члан 22.

Оператор са ЗТС припрема и Агенцији у роковима одређеним овим правилником доставља калкулације јединичних трошкова за све тржишне услуге, с циљем обезбеђења потпуних и поузданих информационих подлога, односно неопходних доказа да оператор не врши трошковно субвенционисање једних на рачун других услуга електронских комуникација.

Члан 23.

Предмет калкулација јединичних трошкова услуга електронских комуникација су оперативни трошкови исказани:

- по врстама примарних трошкова оператора предвиђеним званичним Контним оквиром за привредна друштва или детаљније према Контном плану привредног друштва у делу за обухватање примарних трошкова (Класа 5);

- или по другчије груписаним оперативним трошковима у сагласности са Агенцијом;
- увек у укупном износу и по јединици коначног учинка (услуге електронских комуникација), при чему збир укупних оперативних трошкова из свих калкулација коначних учинака (тржишних услуга) оператора мора одговарати укупним оперативним трошковима зарачунатим свим услугама електронских комуникација као носиоцима трошкова;
- и увек означени, односно рашчлањени као директни и општи трошкови.

Изузетно од става 1. овог члана у калкулације јединичних трошкова услуга електронских комуникација могу бити укључени делови других расхода који се односе на поједине услуге, под условом да нису путем стопе на име пословно-финансијских ризика укључени у пондерисане просечне трошкове капитала и да је такав калкулациони поступак усаглашен са Агенцијом.

3. МОДЕЛ ТЕКУЋИХ ТРОШКОВА

3.1. Основе модела

Члан 24.

Модел текућих трошкова представља рачуноводствени метод вредновања имовине и капитала и обрачуна трошкова и добитка привредног друштва базиран на текућим трошковима.

3.2. Вредновање имовине по текућим трошковима

Члан 25.

Вредновање имовине по текућим трошковима односи се на некретнине, постројења и опрему (у даљем тексту: НПО) и нематеријална улагања, уколико постоје.

Остале групе имовине, као што су дугорочни и краткорочни финансијски пласмани, потраживања, готовина и слично, су већ изражени у финансијским извештајима по текућим трошковима и нису потребне додатне корекције.

Залихе се вреднију по историјским трошковима с обзиром да оне у већини случајева немају материјални утицај на висину активе у билансу стања код оператора који обављају делатност електронских комуникација.

Вредновање НПО по моделу текућих трошкова обавезно је праћено истим таквим вредновањем трошкова амортизације.

Члан 26.

Текући трошак представља нижи износ између нето трошка замене средства и његовог надокнадивог износа.

Нето трошак замене представља износ који би требало платити за набавку новог средства исте функционалности и капацитета као код постојеће имовине.

Надокнадиви износ представља већу вредност између нето продајне вредности и економске вредности.

Нето продајна вредност је износ који се добија у поступку продаје умањен за трошкове продаје.

Економска вредност представља нето садашњу вредност будућих токова готовине које би НПО генерисали током свог економског века трајања.

НПО и нематеријална улагања, као стална имовина, која је предмет вредновања по текућим трошковима, служи за обављање основне делатности оператора, те се искључује могућност њеног вредновања по нето продајној вредности. Изузетак представљају средства намењена продаји уместо даљег коришћења, средства која припадају пословању које се обуставља, и која се у финансијском књиговодству, за потребе финансијских извештаја опште намене, преносе на посебне позиције.

Приликом вредновања НПО не примењује се економска вредност, већ се текући трошак израчунава само на бази нето трошка замене.

Члан 27.

Метод трошкова замене је базиран на текућим тржишним ценама и текућој технологији. Одређене групе средстава подлежу брзим технолошким променама, што значи да постојећу имовину у неким случајевима није могуће заменити идентичном имовином. У оваквим ситуацијама трошак замене одговара трошку замене **модерног еквивалентна имовине** која је предмет процене вредности. У овом случају су неопходна одређена усклађивања вредности имовине како би модерни еквивалент имовине према капацитету и функционалности одговарао постојећој имовини. Нарочито су важна усклађивања која су везана за додатни капацитет нове опреме, додатну функционалност нове опреме, уштеде у оперативним трошковима у односу на постојећу опрему итд.

За израчунавање нето трошка замене, бруто трошак замене се коригује за кумулативну амортизацију по текућим трошковима до дана процене.

3.3. Методологија процене вредности сталне имовине

Члан 28.

Процена вредности сталне имовине може бити по методу: историјског трошка, индексирања и свеобухватне процене вредности.

Метод који се користи за процену вредности сталне имовине зависи од карактеристика средстава која су предмет процене.

Оператор са ЗТС примењује све три методе процене вредности у зависности од врсте и карактеристике средстава која су предмет процене.

Вредновање НПО према **историјском трошку** из биланса стања се примењује на оне групе НПО чија вредност није значајније промењена од дана набавке и која имају кратак век трајања. Историјски трошак се користи и за вредновање новонабављених НПО у току године с обзиром да њихова набавна вредност не може значајно да одступа од вредности по текућим трошковима. Нематеријална улагања, уколико постоје, вреднују се по историјском трошку.

Индексирање представља вредновање НПО применом годишњег индекса раста цена. Овај метод се користи за НПО која нису подложна брзим технолошким променама, али су зато промене цена значајне. У ову групу најчешће спадају некретнине и земљиште. За примену метода индексирања користи се индекс потрошачких цена у Републици Србији.

Свеобухватна процена вредности подразумева да се за сваку појединачну ставку НПО из регистра средстава одређује текући трошак замене. Користи се за процену опреме за обављање делатности електронских комуникација која је подложна технолошким променама и није хомогена у погледу цена, као што су: кабловска канализација, централе, опрема за пренос, опрема за напајање итд. Основу процене вредности ове имовине чини модерни еквивалент имовине.

Члан 29.

У циљу рационализације времена потребног за израду процене вредности, као и трошкова које она условљава, Агенција и оператор са ЗТС договором утврђују границу материјалности (имовинског значаја) средстава која су предмет процене. У овом случају не врши се процена вредности свих НПО из регистра средстава оператора са ЗТС, већ само средстава која по вредности прелазе утврђену границу.

Члан 30.

За обрачун амортизације прихвата се метод рачуноводствене амортизације који се користи при обрачуну амортизације за сврхе финансијског извештавања опште намене. У овом случају користи се исти век трајања НПО као у финансијском рачуноводству. Разлика је у томе што се амортизација обрачунава на бруто вредност НПО по текућим трошковима уместо по историјским трошковима.

3.4. Концепт очувања капитала

Члан 31.

Концепт очувања капитала има сврху да покаже да ли је вредност имовине или власничког капитала на крају посматраног периода одржана у односу на вредност са почетка периода због дејства различитих фактора као што су: инфлација, технолошке промене итд.

За потребе модела текућих трошкова се користи концепт очувања финансијског капитала.

Концепт очувања финансијског капитала подразумева одржање опште куповне моћи власничког капитала привредног друштва са циљем несметаног наставка финансирања пословања.

Применом концепта очувања финансијског капитала, у смислу овог овог правилника, настају капитални добици или губици због промена у ценама средстава, односно у нето трошковима замене средстава која су предмет процене, на једној страни, и усклађивања вредности власничког капитала, на другој страни.

3.5 Обрачун трошкова капитала и формирање предлога продајних цена електронских комуникационих услуга

Члан 32.

Цене регулисаних услуга формирају се: доследном применом трошковног принципа,

- допуњеног резултатима анализа цена у земљи и окружењу са циљем постепеног отклањања диспаритета цена на домаћем тржишту у односу на земље у окружењу, за упоредиве услуге,
- полазећи од усаглашене политике цена између Агенције и оператора засноване на захтевима заштите интереса корисника услуга и обезбеђења материјалне подлоге развоја оператора са ЗТС.

У одређеним случајевима Агенција може применити и друге методе контроле цена уколико се утврди да цена заснована на трошковном моделу значајно прелази цене упоредивих услуга код осталих оператора у земљи и окружењу.

Члан 33.

Примена трошковног принципа у формирању цена електронских комуникационих услуга под посебним тарифним режимом, односно регулисаних цена у делатности електронских комуникација од стране Агенције (у даљем тексту: цене регулисаних услуга) по моделу текућих трошкова:

- полази од калкулација јединичних трошкова (без амортизације) за протекли извештајни период, проистеклих из интегралног система калкулација свих тржишних услуга оператора како је то одређено овим правилником;
- на шта се затим додају:
 - трошкови амортизације засновани на текућим трошковима
 - резервна амортизација (*backlog depreciation*)
 - припадајући просечни пондерисани трошкови капитала, обрачунати у разумној мери
- и на крају се одузима капитални добитак односно додаје се капитални губитак као резултат промене бруто вредности средстава која су предмет процене.

Формирање цена регулисаних услуга према моделу текућих трошкова из става 1. овог члана врши се према следећем обрасцу:

$$R = O + D_{cca} + BD + (V-D) r \mp HG/L$$

у коме симболи имају следеће значење:

- R = циљни приход,
- O = оперативни трошкови (не укључујући амортизацију),
- D_{cca} = амортизација заснована на текућим трошковима
- BD = резервна амортизација (*backlog depreciation*)
- V = бруто вредност укупне ангазоване имовине (средстава),
- D = акумулирана амортизација сталне имовине заснована на текућим трошковима,
- V-D = ангазована укупна имовина умањена за дотадашњу амортизацију (инвестициона основа за примену стопе приноса, односно стопе трошкова капитала)
- r = стопа приноса на ангазовану имовину (стопа трошкова капитала)
- HG/L = капитални добици/губици

Члан 34.

Амортизација заснована на текућим трошковима се израчунава применом изабране стопе амортизације за групе НПО на бруто процењене вредности средстава, засноване на текућем трошку.

Члан 35.

Резервна (*backlog*) амортизација представља корекцију акумулиране амортизације из претходног периода с циљем њеног изједначавања са текућом бруто вредношћу средстава која су предмет процене на билансни дан (дан нове процене).

У случају када је бруто вредност средстава повећана у поређењу са претходном пословном годином, настаје капитални добитак који треба да буде делом амортизован и резервна амортизација треба да буде зарачуната.

У случају капиталног губитка, бруто вредност средстава је смањена, што значи да је претходно обрачуната амортизација превелика и треба да се смањи кроз негативну резервну амортизацију.

Члан 36.

Капитални добици односно губици настају као резултат процене вредности НПО на бази текућих трошкова.

Када се бруто вредност НПО с почетка периода као резултат процене вредности по текућим трошковима повећа, настаје капитални добитак као одбитна корективна ставка у формули по текућим трошковима.

Уколико се вредност НПО смањи, настаје капитални губитак као додатна корективна ставка у обрасцу из члана 33. став 2. овог правилника.

Члан 37.

Резервна амортизација и капитални добици/губици се укључују у биланс успеха за потребе регулаторног извештавања као корекције резултата из пословања.

Члан 38.

Додатне корекције за инфлацију се не укључују у капитал, односно у обрачун ангажованог капитала, за потребе примене просечне пондерисане стопе трошкова капитала (WACC), с обзиром да је коригована вредност сопственог капитала на бази текућих трошкова већ укључена у просечну пондерисану цену капитала преко стопе трошкова сопственог капитала.

Члан 39.

Формирање цена регулисаних услуга према моделу историјских трошкова врши се према следећем обрасцу:

$$R = O + (V - D)r,$$

у коме симболи имају следеће значење:

- R = циљни приход,
- O = оперативни трошкови,
- V = бруто вредност укупне ангазоване имовине (средстава),
- D = кумулативна депресијација (амортизација) сталне имовине,
- V-D = ангажована укупна имовина умањена за дотадашњу амортизацију (инвестициона основа за примену стопе приноса, односно стопе трошкова капитала)
- r = стопа приноса на ангажовану имовину (стопа трошкова капитала).

Члан 40.

Стопа приноса на ангажовану имовину (капитал) представља просечну пондерисану цену капитала оператора обрачунату применом обрасца:

$$WACC = \frac{R_e}{1-T} \times \frac{E}{(D+E)} + R_d \times \frac{D}{(D+E)},$$

у коме симболи имају следеће значење:

- Re = стопа трошкова сопственог капитала
- Rd = стопа трошкова позајмљеног капитала
- D = укупни износ обавеза са каматама
- E = сопствени капитал (*Equity*)
- T = стопа пореза на добит.

Стопа трошкова сопственог капитала обухвата циљну стопу приноса на неризична улагања и адекватну стопу на име пословно-финансијских ризика привредног друштва.

Стопа трошкова позајмљеног капитала обрачунава се стављањем у однос ефективних нето финансијских расхода, односно финансијских расхода привредног друштва умањених за финансијске приходе, са укупним обавезама привредног друштва.

Третман пословно-финансијских ризика у смислу става 2. овог члана имају и други расходи привредног друштва, односно остали расходи, расходи по основу обезвређења имовине и губици пословања које се обуставља, компензовани истородним приходима, који нису посебно идентификовани и алоцирани на поједине услуге као додатак оперативним трошковима услуга по усаглашеној процедури са Агенцијом, у складу са овим правилником.

Агенција може независно да изврши прорачун стопе приноса на ангажовану имовину, у складу са међународно признатом методологијом, и оператор је дужан да примењује стопу приноса на ангажовану имовину која одговара јединственој стопи или распону који је Агенција одредила.

Члан 41.

Припадајући трошкови капитала свакој регулисаној услузи оператора са ЗТС обрачунавају се применом просечне пондерисане цене (стопе трошкова) капитала из члана 40. овог правилника на ангажовану укупну трајну имовину (капитал) у производњи и продаји тих услуга.

Имовину у смислу става 1. овог члана чине:

- стална имовина без дугорочних финансијских пласмана, односно припадајућа нематеријална улагања и НПО по нето вредности заснованој на текућем трошку (брuto вредност умањена за кумулативну амортизацију, односно исправке вредности) до краја извештајног периода;
- обртна имовина без краткорочних финансијских пласмана, умањена за краткорочне обавезе.

У складу са захтевом подвајања рачуна по свим врстама електронских комуникационих услуга као да их пружају посебна правна лица, ангажована имовина из става 2. овог члана обрачунава се и у извештајима исказује по свим врстама активности оператора (трговинске активности, поједине врсте услуга електронских комуникација и друге активности оператора односно неалоцирана имовина с нивоа привредног друштва):

- као директна имовина ангажована у обављању наведених активности,
- као индиректна имовина алоцирана на наведене активности помоћу кључева алокације.

4. ФИНАНСИЈСКО ИЗВЕШТАВАЊЕ АГЕНЦИЈЕ ОД СТРАНЕ ОПЕРАТОРА СА ЗТС

Члан 42.

Оператор са ЗТС извештава Агенцију о примени трошковног принципа и раздвајању (дивизионализацији) рачуна успеха и ангажоване имовине (капитала) на следећи начин:

- путем службених финансијских извештаја; и
- путем интерних регулаторних извештаја.

Члан 43.

Службене финансијске извештаје, односно Биланс стања, Биланс успеха, Извештај о токовима готовине, Извештај о променама на капиталу и Напомене уз финансијске извештаје оператор подноси Агенцији, као појединачне и консолидоване финансијске извештаје, на прописаним обрасцима, за прописане извештајне периоде и у прописаним роковима за подношење финансијских извештаја Агенцији за привредне регистре Републике Србије, што се односи и на ревидиране финансијске извештаје.

Рок за достављање појединачних службених финансијских извештаја из става 1. овог члана Агенцији је 31. март, за претходну пословну годину.

Члан 44.

Интерно регулаторно финансијско извештавање Агенције од стране оператора са ЗТС по моделу текућих трошкова врши се најмање једном годишње путем интерних регулаторних извештаја утврђених овим правилником и његовим Прилозима, односно датим табелама у основном формату и напоменама о могућим усаглашеним прилагођавањима, који су одштампани уз овај правилник и чине његов саставни део..

Уз попуњене Прилоге, оператор са ЗТС је у обавези да Агенцији достави и извештај о процени вредности средстава (НПО и нематеријалних улагања уколико постоје), са детаљним образложењима метода коришћених у процени вредности, као и извештај у коме ће бити детаљно описана методологија алокације и кључеви за алокацију прихода, оперативних трошкова, имовине и обавеза на све услуге које оператор са ЗТС пружа и ценовнике свих услуга оператора са ЗТС, укључујући и трансферне цене, односно интерне накнаде за услуге између различитих сегмената пословања, односно огранака у оквиру оператора са ЗТС.

На захтев Агенције оператор са ЗТС дужан је да достави и аналитичку евиденцију (брuto биланс односно закључни лист) као саставни део интерних регулаторних финансијских извештаја.

Зависно од информационих потреба, у случају хитног предузимања мера на спречавању нерегуларног понашања оператора са ЗТС, Агенција може захтевати и краткорочније интерно регулаторно финансијско извештавање.

Члан 45.

Оператор са ЗТС је дужан да, на захтев Агенције, ангажује независног ревизора који треба да изврши ревизију интерних регулаторних извештаја и оцени исправност целокупног обрачуна по моделу текућих трошкова и примењених кључева алокације.

5. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 46.

Оператор са ЗТС је у обавези да Агенцији достави, најкасније до 30. априла за претходну пословну годину, извештаје из члана 44. овог правилника и попуњене Прилоге, у писаном и електронском облику.

Рок за прво интерно регулаторно извештавање по моделу текућих трошкова из става 1. овог члана је 30. април 2013. године, на основу финансијских извештаја за пословну 2012. годину.

Члан 47.

До почетка извештавања Агенције по моделу текућих трошкова у роковима утврђеним у члану 46. овог правилника, оператор са ЗТС је дужан да полугодишње и годишње извештава Агенцију по моделу историјских трошкова према утврђеним роковима и то за:

- достављање листе кључева за алокацију до 31. јануара;
- давање сагласности Агенције на кључеве за алокацију, као и на укључивање других расхода оператора са ЗТС у калкулацију цене коштања услуга електронских комуникација ако они нису већ укључени у трошкове сопственог капитала до 1. марта;
- достављање интерног регулаторног извештаја и попуњених табела које су саставни део овог правилника до 30. априла (за први извештајни период) и 31. октобра (за други извештајни период).

Члан 48.

Када Агенција одреди оператора са ЗТС исти је у обавези да Агенцији достави први интерни регулаторни извештај до 30. априла наредне године од године у којој је одређен за оператора са ЗТС.

Члан 49.

Агенција ангажује независног ревизора, који ће у складу са важећим прописима и стандардима извршити верификацију интерних регулаторних извештаја и рачуноводствених раздвајања код оператора са ЗТС, а оператор је дужан да омогући приступ и увид у сву расположиву документацију.

Члан 50.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о примени трошковог принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране

телекомуникационих оператора са значајним тржишним уделом („Службени гласник РС“, бр. 103/08).

Члан 51.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“

У Београду

**Председник
Управног одбора**

Проф. др Јован Радуновић

Табела 1.

Интерни биланс успеха
за период од __до__

у динарима

Група	Назив позиције	Трговинске активности	Врсте ТК услуга					Друге активности	Неалоцирано	Свега
	I Пословни приходи (60 до 65)									
60	Приход од продаје робе									
61	Приход од продаје производа и услуга									
62	Приход од активирања учинака и робе									
64	Приход од премија, субвенција, дотација, донација и сл.									
65	Остали пословни приходи									
	II Пословни расходи (50 до 55)									
50	Набавна вредност продате робе									
51	Трошкови материјала									
52	Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични трошкови									
53	Трошкови производних услуга									
540	Трошкови амортизације									
541 до 549	Трошкови резервисања									
55	Нематеријални трошкови									
	III Пословни добитак (губитак) I-II									
	IV Нето финансијски приходи (расходи)									
66	Финансијски приходи									
55	Финансијски расходи									
	V Нето други приходи (расходи)									
67, 68	Други приходи									
57, 58	Други расходи									
	VI Редовни добитак (губитак) III + IV + V									
69, 59	VII Нето добитак (губитак) пословања које се обуставља									
	VIII Добитак (губитак) пре опорезивања									
	IX Порез на добитак									
	X Нето добитак (губитак)									

Табела 2.

Алокација прихода за период од__ до__

у динарима

Група и Конто	Назив позиције	Ознака Д-директни О-општи	Трговинске активности	Врсте ТК услуга				Друге активности	Неалоцирано	Свега
	I Пословни приходи (збирно: сви, Д и О)									
60	Приходи од продаје робе	Д								
61	Приходи од продаје производа и услуга (рашчлањени по званичним синтетичким контима)	Д								
62	Приходи од активирања учинака и робе (рашчлањени по званичним синтетичким контима)	Д								
64	Приходи од премија, субвенција, дотација, донација и сл. (рашчлањени по званичним синтетичким контима и на директне и опште у оквиру сваког конта)									
65	Остали пословни приходи (рашчлањени по званичним синтетичким контима и на директне и опште у оквиру сваког конта)									
	II Финансијски приходи (збирно: сви, Д и О) (рашчлањени по званичним синтетичким контима и на директне и опште у оквиру сваког конта)									
	III Остали приходи (збирно: сви, Д и О) (рашчлањени по званичним синтетичким контима и на директне и опште у оквиру сваког конта)									
	IV Приходи од усклађивања вредности имовине (збирно: сви, Д и О) (рашчлањени по званичним синтетичким контима и на директне и опште у оквиру сваког конта)									
	V Добитак пословања које се обуставља (збирно: сав, Д и О) (рашчлањени по званичним синтетичким контима и на директне и опште у оквиру сваког конта)									
	С в е г а									

Табела 3.

Распоред општег прихода _____
за период од ___ до ___ по кључу _____

у динарима

Врсте активности	Приход по јединици кључа	Вредност кључа	Износ прихода (2x3)
1	2	3	4
I Трговинске активности			
II Услуге електронских комуникација			
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
Итд			
III Друге активности			
Свега алоцирано (I + II + III)			
IV Неалоцирано			
С в е г а			

Напомена:

Образац Распоред општег прихода саставља се за сваки заједнички (општи, индиректни) приход који по начелу узрочности треба и може по адекватном кључу бити алоциран на наведене активности и услуге електронских комуникација и који је означен као општи приход у збирном извештају Алокација прихода за период.

Табела 4.

**Алокација примарних оперативних (пословних) трошкова
за период од__ до__ 20__ године**

у динарима

Група и Конто	Назив позиције	Ознака: Д-директни О-општи	Трговинске активности	Врсте ТК услуга				Места трошкова - Групе активности	Друге активности	Неалоцирано	Свега
50	Набавна вредност продате робе (501+502)										
501	Набавна вредност продате робе										
502	Набавна вредност продатих некретнина прибављених ради продаје										
51	Трошкови материјала (збирно: сви, Д и О) (рашчлањени по званичним синтетичким контима и на директне и опште у оквиру сваког конта)										
52	Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични трошкови (збирно: сви, Д и О) (рашчлањени по званичним синтетичким контима и на директне и опште у оквиру сваког конта)										
53	Трошкови производних услуга (збирно: сви, Д и О) (рашчлањени по званичним синтетичким контима и на директне и опште у оквиру сваког конта)										
540	Трошкови амортизације (збирно: сви, Д и О)										
	Амортизација нематеријалних улагања										
	Амортизација некретнина										
	Амортизација постројења и опрема										
	Остала амортизација										
	(Свака група амортизације рашчлањена на директне и опште трошкове)										
541 до 549	Трошкови резервисања (збирно: сви, Д и О) (рашчлањени по званичним синтетичким контима и на директне и опште у оквиру сваког конта)										
55	Нематеријални трошкови (збирно: сви, Д и О) (рашчлањени по званичним синтетичким контима и на директне и опште у оквиру сваког конта)										
Свега оперативни (пословни) трошкови											

Напомене:

1. Карактер директних трошкова за потребе овог извештаја имају само они трошкови, односно аналитички делови трошкова који се непосредно односе на трговинске активности, поједине услуге електронских комуникација и друге активности привредног друштва, односно носиоце трошкова.
2. Карактер општих трошкова имају они трошкови или аналитички делови трошкова који се не могу непосредно везати за носиоце трошкова, односно за трговинске активности, поједине услуге електронских комуникација и друге активности оператора, већ се претходно везују за места трошкова (функционални приступ Обрачуна трошкова и учинака) односно активности или групе активности (Обрачун трошкова и учинака по активностима = ABC - Activity Based Costing). Општи трошкови се у овом обрасцу исказују збирно у колони “Места трошкова – Групе активности”.
3. У обрасцу је код сваке врсте трошкова предвиђена могућност поделе на директне и опште, а примењиваће се само на оне врсте трошкова код којих је таква подела материјално значајна.
4. У колони “Неалоцирано” исказују се општи оперативни трошкови привредног друштва који се ни на који начин не односе на поменуте носиоце трошкова, нити на места трошкова односно групе активности, или је, пак, њихова алокација на ове објекте трошкова нерационална.

Табела 5. Преглед примарних општих (пословних) трошкова везаних за места трошкова (МТ) или групе активности (ГА)

у динарима

Група и Конто	Трошкови по врстама и начину везивања	Претходна МТ или ГА				Коначна МТ или ГА					Свега
					Свега					Свега	
51	Трошкови материјала										
	- Директно везани										
	- Индиректно везани										
511	Трошкови материјала израде										
	- Директно везани										
	- Индиректно везани										
512	Трошкови осталог материјала										
	- Директно везани										
	- Индиректно везани										
513	Трошкови горива и енергије										
	- Директно везани										
	- Индиректно везани										
	Итд по врстама општих трошкова збирно алоцираних на МТ или ГА из извештаја Алокација примарних оперативних (пословних) трошкова, рашчлањено по карактеру везивања за МТ или ГА										
Свега општи оперативни (пословни) трошкови											
	- Директно везани										
	- Индиректно везани										

Напомене:

1. Директно везани трошкови су они општи трошкови са становишта носилаца трошкова за које се, на основу докумената о њима, поуздано зна којим местима трошкова или групама активности припадају.
2. Индиректно везани трошкови су они општи трошкови са становишта носилаца трошкова који су истовремено општи (заједнички) и са становишта места трошкова или група активности те се на њих алоцирају помоћу унапред утврђених и са Агенцијом усаглашених кључева.
3. Агенција може захтевати допунске извештаје о распореду индиректно везаних трошкова, односно примени кључева.

Табела 6.

**Интерна реалокација оперативних (пословних) трошкова (учинака)
претходног (помоћног) МТ или ГА _____
за период од __до__ по кључу _____**

у динарима

Групе и Конто	Врсте трошкова	Трошкови по јединици учинка (кључа)	МТ или ГА - примаоци интерних учинака						С в е г а	
			вредност кључа	износ трошка	вредност кључа	износ трошка	вредност кључа	износ трошка	вредност кључа	износ трошка
1	2	3	4	5 (4x3)	6	7 (6x3)	8	9 (8x3)	10	11 (10x3)
51	Трошкови материјала (рашчлањени по званичним синтетичким контима)									
52	Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични трошкови (рашчлањени по званичним синтетичким контима)									
	Итд по групама трошкова до групе 55-Нематеријални трошкови, и по званичним синтетичким контима у оквиру сваке групе из извештаја Преглед примарних општих оперативних трошкова везаних за МТ или ГА.									
С в е г а										

Напомене:

- Овај извештај се саставља за свако претходно (помоћно) МТ или ГА.
- Ако се користи један кључ (cost driver) за реалокацију свих врста трошкова односно помоћног (претходног) МТ или ГА, онда се његов назив уписује у алинеју “по кључу” у оквиру наслова, а у прилогу овог извештаја даје преглед вредности кључа по МТ или ГА прималаца интерних учинака, када се укидају колоне “вредност кључа”.
Ако се користе различити кључеви (cost drivers) за поједине врсте трошкова онда се користе колоне “вредност кључа”, а у прилогу уз извештај даје попис коришћених кључева.

Табела 7.

**Алокација оперативних (пословних) трошкова (учинака)
коначног МТ или ГА _____ на друга коначна МТ или ГА
за период од __ до __ по кључу _____**

у динарима

Група и Конто	Врсте трошкова	Трошкови по јединици кључа	Коначна МТ или ГА -примаоци учинака						Носиоци трошкова		Свега трошкови	
			вредност кључа	износ трошка	вредност кључа	износ трошка	вредност кључа	износ трошка	вредност кључа	износ трошка	вредност кључа	износ трошка
1	2	3	4	5 (4x3)	6	7 (6x3)	8	9 (8x3)	10	11 (10x3)	12	13 (12x3)
51	Трошкови материјала (рашчлањени по званичним синтетичким контима)											
52	Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи (рашчлањени по званичним синтетичким контима)											
	Итд по групама пословних трошкова и по званичним синтетичким контима из Извештаја Преглед примарних општих оперативних трошкова везаних за МТ или ГА.											
	Свега											

Напомене:

- Овај извештај се саставља само за коначна МТ или ГА које своје учинке дају не само носиоцима трошкова (трговинским активностима, тржишним ТК услугама и другим активностима) привредног друштва, већ и другим коначним МТ или ГА.
- Износи за носиоце трошкова исказују се само збирно зато што ће у извештају Алокација оперативних трошкова коначних МТ или ГА на носиоце трошкова бити дат распоред трошкова аналитички по носиоцима трошкова.
- Ако се користи један кључ (cost driver) за реалокацију свих врста трошкова односно коначног МТ или ГА, онда се његов назив уписује у алинеју “по кључу” у оквиру наслова, а у прилогу овог извештаја даје преглед вредности кључа по МТ или ГА прималаца интерних учинака, када се укидају колоне “вредност кључа”.
Ако се користе различити кључеви (cost drivers) за поједине врсте трошкова онда се користе колоне “вредност кључа”, а у прилогу уз извештај даје попис коришћених кључева.

Табела 8.

Алокација оперативних (пословних) трошкова (учинака) коначног МТ или ГА _____ на носиоце трошкова
за период од __ до __ по кључу _____

у динарима

Група и Конто	Врсте трошкова	Трошкови по јединици кључа	Трговинска активност		Врсте услуга електронских комуникација						Друге активности		Свега	
			вредност кључа	износ трошка	вредност кључа	износ трошка	вредност кључа	износ трошка	вредност кључа	износ трошка	вредност кључа	износ трошка	вредност кључа	износ трошка
1	2	3	4	5 (4x3)	6	7 (6x3)	8	9 (8x3)	10	11 (10x3)	12	13 (12x3)	14	15 (14x3)
51	Трошкови материјала (рашчлањени по званичним синтетичким контима)													
52	Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи (рашчлањени по званичним синтетичким контима)													
	Итд по групама пословних трошкова и по званичним синтетичким контима закључно са групом 55 - Нематеријални трошкови, у износима сакупљеним на МТ или ГА.													
Свега														

Напомене:

- Овај извештај се саставља за свако коначно МТ или ГА и укључује: (а) део оперативних трошкова МТ или ГА који се односи на носиоце трошкова код МТ или ГА које, поред учинака за носиоце трошкова, даје своје учинке и другим коначним МТ или ГА, односно (б) све оперативне трошкове коначног МТ или ГА ако своје учинке даје искључиво носиоцима трошкова (тржишним учинцима привредног друштва).
- Ако се користи један кључ (cost driver) за реалокацију свих врста трошкова односно помоћног (претходног) МТ или ГА, онда се његов назив уписује у алинеју “по кључу ” у оквиру наслова, а у прилогу овог извештаја даје преглед вредности кључа по МТ или ГА прималаца интерних учинака, када се укидају колоне “вредност кључа”. Ако се користе различити кључеви (cost drivers) за поједине врсте трошкова онда се користе колоне “вредност кључа”, а у прилогу уз извештај даје попис коришћених кључева.

Табела 9.

**Калкулација јединичних трошкова (цене коштања) тржишне
услуге _____ за период од__ до__**

Јединица мере _____ Количина _____

у динарима

Група конта	Елементи цене коштања	Укупни трошкови	Трошкови по јединици
51	Трошкови материјала		
	а. Директно додељени трошкови		
	б. Алоцирани трошкови коначних МТ или ГА		
52	Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи		
	а. Директно додељени трошкови		
	б. Алоцирани трошкови коначних МТ или ГА		
53	Трошкови производних услуга		
	а. Директно додељени трошкови		
	б. Алоцирани трошкови коначних МТ или ГА		
део 54	Трошкови амортизације		
	а. Директно додељени трошкови		
	б. Алоцирани трошкови коначних МТ или ГА		
део 54	Трошкови резервисања		
	а. Директно додељени трошкови		
	б. Алоцирани трошкови коначних МТ или ГА		
55	Нематеријални трошкови		
	а. Директно додељени трошкови		
	б. Алоцирани трошкови коначних МТ или ГА		
Свега пословни (оперативни) трошкови			

Напомене:

1. Директно додељени трошкови преузимају се из извештаја Алокација примарних оперативних (пословних) трошкова.
2. Алоцирани трошкови коначних МТ или ГА преузимају се из одговарајућих извештаја Алокација оперативних (пословних) трошкова (учинака) коначног МТ или ГА на носиоце трошкова и исказују се: (а) само као збир алоцираних трошкова свих коначних МТ или ГА ангажованих на производњи и продаји конкретне ТК услуге или (б) још и аналитички у оквиру тога по појединим тангираним коначним МТ или ГА конкретном ТК услугом.
3. Калкулација се може проширити за друге расходе, односно остале расходе, расходе по основу обезвређења имовине и губитак пословања које се обуставља (групе конта 57,58 и 59) за које је са Агенцијом усаглашено да се посебно зарачунавају тржишним ТК услугама (а не у оквиру пословно-финансијских ризика као дела трошкова сопственог капитала), и то у њиховим нето изнонима по компензовању са истородним другим приходима (са група конта 67,68 и 69) и по изузимању делова који се односе на трговинску активност и друге активности привредног друштва. У ову сврху састављао би се посебни извештај под називом Алокација других расхода на носиоце трошкова.
4. За потребе формирања продајних цена регулисаних ТК услуга калкулација се допуњује трошковима капитала обрачунатим на начин утврђен овим правилником.

Табела 10.

**Обрачун стопе трошкова позајмљеног капитала
за период од__ до__**

у динарима

Група и Конта	Е л е м е н т и	Износ
	I Нето финансијски расходи (1 до 7)	
	1. Нето финансијски расходи (приходи) из односа са матичним и зависним правним лицима (10-11)	
560	10. Финансијски расходи из односа са матичним и зависним правним лицима	
660	11. Финансијски приходи из односа са матичним и зависним правним лицима	
	2. Нето финансијски расходи (приходи) из односа са осталим повезаним правним лицима (20-21)	
561	20. Финансијски расходи из односа са осталим повезаним правним лицима	
661	21. Финансијски приходи из односа са осталим повезаним правним лицима	
	3. Нето расходи (приходи) камата (30-31)	
562	30. Расходи камата	
662	31. Приходи камата	
	4. Нето негативне (позитивне) курсне разлике (40-41)	
563	40. Негативне курсне разлике	
663	41. Позитивне курсне разлике	
	5. Нето расходи (приходи) по основу валутне клаузуле (50-51)	
564	50. Расходи по основу ефеката валутне клаузуле	
664	51. Приходи по основу ефеката валутне клаузуле	
	6. Нето расходи (приходи) по основу учешћа у губитку (добитку) зависних правних лица и заједничких улагања (60-61)	
565	60. Расходи од учешћа у губитку зависних правних лица и заједничких улагања	
665	61. Приходи од учешћа у добитку зависних правних лица и заједничких улагања	
	7. Нето остали финансијски расходи (приходи) (70-71)	
569	70. Остали финансијски расходи	
669	71. Остали финансијски приходи	
	II Обавезе	
40	Дугорочна резервисања	
41	Дугорочне обавезе	
42 до 48	Краткорочне обавезе	
	III Стопа трошкова позајмљеног капитала (I : II)	%

Табела 11.

**Обрачун ангажованог капитала (инвестиционе основе)
за примену просечних пондерисаних трошкова капитала (WACC) по моделу историјских трошкова
на дан 31.12.**

у динарима

Група и Конто	Назив позиције	Трговинске активности	Врсте ТК услуга				Друге активности	Неалоцирано	Свега
01	I Стална имовина (1+2)								
	а. Директно додељена СИ								
01	б. Алоциране вредности СИ								
	1. Нематеријална улагања								
01	а. Директно додељена НУ								
	б. Алоциране вредности НУ								
02	2. Некретнине, постројења, опрема и биолошка средства								
	а. Директно додељене НПОБС								
02	б. Алоциране вредности НПОБС								
	20. Земљишта								
020	а. Директно додељена земљишта								
	б. Алоциране вредности земљишта								
021	21. Шуме и вишегодишњи засади								
	а. Директно додељене ШВЗ								
021	б. Алоциране вредности ШВЗ								
	22. Грађевински објекти								
022	а. Директно додељени ГО								
	б. Алоциране вредности ГО								
023	23. Постројења и опрема								
	а. Директно додељена ПО								
023	б. Алоциране вредности ПО								
	24. Инвестиционе некретнине								
024	а. Директно додељене ИН								
	б. Алоциране вредности ИН								
	Итд до конта 029								

Табела 11 .

Први наставак

у динарима

Група и Конто	Назив позиције	Трговинске активности	Врсте ТК услуга				Друге активности	Неалоцирано	Свега
	II Нето обртна средства-капитал (1+2-3)								
	а. Директно додељени обртни капитал								
	б. Алоцирани обртни капитал								
	1. Залихе								
10	а. Директно додељене залихе								
	б. Алоциране вредности залиха								
	10. Залихе материјала								
	а. Директно додељене ЗМ								
11	б. Алоциране ЗМ								
	11. Недовршена производња								
	а. Директно додељена НП								
	б. Алоциране вредности НП								
12	12. Готови производи								
	а. Директно додељени ГП								
13	б. Алоциране вредности ГП								
	13. Роба								
	а. Директно додељена роба								
	б. Алоциране вредности робе								
14	14. Стална средства намењена продаји								
	а. Директно додељена ССНП								
15	б. Алоциране вредности ССНП								
	15. Дати аванси								
	а. Директно додељени ДА								
	б. Алоциране вредности ДА								
	2. Краткорочна потраживања и готовина								
	а. Директно додељена КППГ								
20	б. Алоциране вредности КППГ								
	20. Потраживања по основу продаје								
	а. Директно додељена ППОП								
	б. Алоциране вредности ППОП								
21	21. Потраживања из специфичних послова								
	а. Директно додељена ПСП								
22	б. Алоциране вредности ПСП								
	22. Друга потраживања								
	а. Директно додељена друга потр.								
	б. Алоциране вредности других потр.								
24	24. Готовински еквиваленти и готовина								
	а. Директно додељени ГЕИГ								
	б. Алоциране вредности ГЕИГ								

Табела 11 .

Последњи наставак

у динарима

Група и Конто	Назив позиције	Трговинске активности	Врсте ТК услуга				Друге активности	Неалоцирано	Свега
	3. Краткорочне обавезе								
	а. Директно додељене КО								
	б. Алоциране КО								
43	30. Обавезе из пословања								
	а. Директно додељене ОП								
	б. Алоциране вредности ОП								
44	31. Обавезе из специфичних послова								
	а. Директно додељене ОСП								
	б. Алоциране вредности ОСП								
45	32. Обавезе по основу зарада и накнада зарада								
	а. Директно додељене обавезе по ЗНЗ								
	б. Алоциране обавезе по ЗНЗ								
46	33. Друге обавезе								
	а. Директно додељене друге обавезе								
	б. Алоциране друге обавезе								
47	34. Обавезе за порез на додату вредност								
	а. Директно додељене обавезе за ПДВ								
	б. Алоциране обавезе за ПДВ								
48	35. Обавезе за остале порезе, доприносе и друге дажбине								
	а. Директно додељене обавезе за ОПДД								
	б. Алоциране обавезе за ОПДД								
49	36. Пасивна временска разграничења								
	а. Директно додељена ПВР								
	б. Алоцирана ПВР								
	III Свега ангажована средства- капитал (I + II)								

Напомене:

1. Наведене позиције се уносе у овај Извештај по њиховим нето вредностима, тј. по умањењу за њихову кумулативну амортизацију и друге отписе, односно исправке вредности до дана Извештаја.
2. Степен аналитичности, односно синтетизовања позиција у овом Извештају, одређује се договорно између оператора и Агенције, водећи рачуна о реалној структури средстава и обавеза оператора и информационих потреба Агенције.
3. Оператор је обавезан на доследност примене критеријума разврставања позиција на директно додељене и алоциране са кључевима алокације за ове последње, о чему Агенцији подноси одговарајуће образложење у виду додатних аналитичких извештаја за материјално значајне ставке и пружа могућност несметаног увида у пословне књиге.

Табела 12.

**Обрачун ангажованог капитала (инвестиционе основе)
за примену просечних пондерисаних трошкова капитала (WACC) по моделу текућих трошкова
на дан 31.12.**

у динарима

Група и Конто	Назив позиције	Трговинске активности	Врсте ТК услуга				Друге активности	Неалоцирано	Свега
01	I Стална имовина (1+2)								
	а. Директно додељена СИ								
02	б. Алоциране вредности СИ								
	1. Нематеријална улагања								
020	а. Директно додељена НУ								
	б. Алоциране вредности НУ								
021	2. Некретнине, постројења, опрема и биолошка средства								
	а. Директно додељене НПОБС								
022	б. Алоциране вредности НПОБС								
	20. Земљишта								
023	а. Директно додељена земљишта								
	б. Алоциране вредности земљишта								
024	21. Шуме и вишегодишњи засади								
	а. Директно додељене ШВЗ								
025	б. Алоциране вредности ШВЗ								
	22. Грађевински објекти								
026	а. Директно додељени ГО								
	б. Алоциране вредности ГО								
027	23. Постројења и опрема								
	а. Директно додељена ПО								
028	б. Алоциране вредности ПО								
	24. Инвестиционе некретнине								
029	а. Директно додељене ИН								
	б. Алоциране вредности ИН								
	Итд до конта 029								

Табела 12 .

Први наставак

у динарима

Група и Конто	Назив позиције	Трговинске активности	Врсте ТК услуга				Друге активности	Неалоцирано	Свега
	II Него обртна средства-капитал (1+2-3)								
	а. Директно додељени обртни капитал								
	б. Алоцирани обртни капитал								
	1. Залихе								
10	а. Директно додељене залихе								
	б. Алоциране вредности залиха								
	10. Залихе материјала								
	а. Директно додељене ЗМ								
11	б. Алоциране ЗМ								
	11. Недовршена производња								
	а. Директно додељена НП								
	б. Алоциране вредности НП								
12	12. Готови производи								
	а. Директно додељени ГП								
13	б. Алоциране вредности ГП								
	13. Роба								
	а. Директно додељена роба								
	б. Алоциране вредности робе								
14	14. Стална средства намењена продаји								
	а. Директно додељена ССНП								
15	б. Алоциране вредности ССНП								
	15. Дати аванси								
	а. Директно додељени ДА								
	б. Алоциране вредности ДА								
	2. Краткорочна потраживања и готовина								
	а. Директно додељена КПГ								
20	б. Алоциране вредности КПГ								
	20. Потраживања по основу продаје								
	а. Директно додељена ППОП								
	б. Алоциране вредности ППОП								
21	21. Потраживања из специфичних послова								
	а. Директно додељена ПСП								
22	б. Алоциране вредности ПСП								
	22. Друга потраживања								
	а. Директно додељена друга потр.								
	б. Алоциране вредности других потр.								
24	24. Готовински еквиваленти и готовина								
	а. Директно додељени ГЕИГ								
	б. Алоциране вредности ГЕИГ								

Табела 12 .

Последњи наставак

у динарима

Група и Конто	Назив позиције	Трговинске активности	Врсте ТК услуга				Друге активности привредног друштва	Неалоцирано	Свега
43	3. Краткорочне обавезе								
	а. Директно додељене КО								
43	б. Алоциране КО								
	30. Обавезе из пословања								
44	а. Директно додељене ОП								
	б. Алоциране вредности ОП								
44	31. Обавезе из специфичних послова								
	а. Директно додељене ОСП								
45	б. Алоциране вредности ОСП								
	32. Обавезе по основу зарада и накнада зарада								
46	а. Директно додељене обавезе по ЗНЗ								
	б. Алоциране обавезе по ЗНЗ								
46	33. Друге обавезе								
	а. Директно додељене друге обавезе								
47	б. Алоциране друге обавезе								
	34. Обавезе за порез на додату вредност								
48	а. Директно додељене обавезе за ПДВ								
	б. Алоциране обавезе за ПДВ								
48	35. Обавезе за остале порезе, доприносе и друге дажбине								
	а. Директно додељене обавезе за ОПДД								
49	б. Алоциране обавезе за ОПДД								
	36. Пасивна временска разграничења								
49	а. Директно додељена ПВР								
	б. Алоцирана ПВР								
	III Свега ангажована средства- капитал (I + II)								

Напомене:

1. Наведене позиције се уносе у овај Извештај по њиховим нето вредностима, тј. по умањењу за њихову кумулативну амортизацију и друге отписе, односно исправке вредности до дана Извештаја.
2. Степен аналитичности, односно синтетизовања позиција у овом Извештају, одређује се договорно између оператора и Агенције, водећи рачуна о реалној структури средстава и обавеза оператора и информационих потреба Агенције.
3. Оператор је обавезан на доследност примене критеријума разврставања позиција на директно додељене и алоциране са кључевима алокације за ове последње, о чему Агенцији подноси одговарајуће образложење у виду додатних аналитичких извештаја за материјално значајне ставке и пружа могућност несметаног увида у пословне књиге.

Табела 13. Збирна табела обрачуна ангажованог капитала инвестиционе основе) за примену просечних пондерисаних трошкова капитала (WACC) по моделу историјских трошкова и текућих трошкова на дан 31.12

у динарима

Позиција	НСА вредност	ССА вредност	Разлик а
I СТАЛНА ИМОВИНА			
I НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА			
II НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА, ОПРЕМА И БИОЛОШКА СРЕДСТВА			
1. Некретнине, постројења и опрема			
2. Инвестиционе некретнине			
3. Биолошка средства			
II НЕТО ОБРТНА ИМОВИНА-КАПИТАЛ (I+II-III)			
I ЗАЛИХЕ			
II КРАТКОРОЧНА ПОТРАЖИВАЊА, И ГОТОВИНА			
1. Потраживања			
2. Потраживања за више плаћен порез на добитак			
3. Готовински еквиваленти и готовина			
III КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ			
1. Обавезе из пословања			
2. Остале краткорочне обавезе			
3. Обавезе по основу пореза на додатну вредност и осталих јавних прихода и пасивна временска разграничења			
4. Обавезе по основу пореза на добитак			
III УКУПНО АНГАЖОВАНА ИМОВИНА – КАПИТАЛ (I+II)			

Напомена: ова табела се попуњава збирно на нивоу оператора

Табела 14.

**Вредност некретнина, постројења и опреме
по моделу текућих трошкова на дан 31.12.**

у динарима

Р.б.	Позиција	НСА вредност	ССА вредност	Разлика
	Назив НПО			
1	Бруто вредност			
2	Акумулирана амортизација			
3	Нето вредност на почетку године (1-2)			
4	Нове набавке			
5	Отуђења			
6	Расходовања			
7	Ревалоризација			
8	Амортизација			
9	Резервна амортизација			
10	Нето вредност на крају периода (3+4-5-6+7-8+9)			

Напомена: ова табела се попуњава за групе некретнина, постројења и опреме.

Табела 15.

Кориговани биланс успеха за период од 01.01. до 31.12.

у динарима

Позиција	НСА вредност	ССА вредност	Разлика
I ПОСЛОВНИ ПРИХОД			
1. Приходи од продаје			
2. Остали пословни приходи			
II ТРОШКОВИ ПОСЛОВАЊА			
1. Набавна вредност продате робе			
2. Трошкови материјала			
3. Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи			
4. Трошкови амортизације и резервисања			
5. Остали пословни расходи			
III КОРЕКЦИЈЕ НА БАЗИ ТЕКУЋИХ ТРОШКОВА			
Капитални добитак/(губитак)			
Резервна амортизација			
IV ПОСЛОВНИ ДОБИТАК/ГУБИТАК (I-II-III)			
V ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ			
VI ФИНАНСИЈСКИ РАСХОДИ			
VII ОСТАЛИ ПРИХОДИ			
VIII ОСТАЛИ РАСХОДИ			
IX ДОБИТАК/ГУБИТАК ИЗ РЕДОВНОГ ПОСЛОВАЊА ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (IV+V- VI+VII-VIII)			
X ПОРЕСКИ РАСХОДИ ПЕРИОДА			
XI НЕТО ДОБИТАК/ГУБИТАК (IX-X)			

Напомена: ова табела се попуњава збирно на нивоу оператора и за сваку услугу појединачно

Табела 16.

Биланс стања на дан 31.12.

у динарима

Позиција	НСА вредност	ССА вредност	Разлика
АКТИВА			
А. СТАЛНА ИМОВИНА			
I НЕУПЛАЋЕНИ УПИСАНИ КАПИТАЛ			
II GOODWILL			
III НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА			
IV НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА, ОПРЕМА И БИОЛОШКА СРЕДСТВА			
4. Некретнине, постројења и опрема			
5. Инвестиционе некретнине			
6. Биолошка средства			
V ДУГОРОЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПЛАСМАНИ			
1. Учешћа у капиталу			
2. Биолошка средства			
Б. ОБРТНА ИМОВИНА			
I ЗАЛИХЕ			
II СТАЛНА СРЕДСТВА НАМЕЊЕНА ПРОДАЈИ И СРЕДСТВА ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА			
III КРАТКОРОЧНА ПОТРАЖИВАЊА, ПЛАСМАНИ И ГОТОВИНА			
4. Потраживања			
5. Потраживања за више плаћен порез на добитак			
6. Краткорочни финансијски пласмани			
7. Готовински еквиваленти и готовина			
8. Порез на додату вредност и активна временска разграничења			
В. ОДЛОЖЕНА ПОРЕСКА СРЕДСТВА			
Г. ПОСЛОВНА ИМОВИНА			
Д. ГУБИТАК ИЗНАД ВИСИНЕ КАПИТАЛА			
Ђ. УКУПНА АКТИВА			
Е. ВАНБИЛАНСНА АКТИВА			

Табела 16.

Биланс стања на дан 31.12. (наставак)

у динарима

Позиција	НСА вредност	ССА вредност	Разлика
ПАСИВА			
А. КАПИТАЛ			
I ОСНОВНИ КАПИТАЛ			
II НЕУПЛАЋЕНИ УПИСАНИ КАПИТАЛ			
III РЕЗЕРВЕ			
IV РЕВАЛОРИЗАЦИОНЕ РЕЗЕРВЕ			
V НЕРЕАЛИЗОВАНИ ДОБИЦИ/ГУБИЦИ ПО ОСНОВУ ХАРТИЈА ОД ВРЕДНОСТИ			
VI НЕРАСПОРЕЂЕНИ ДОБИТАК			
VII ГУБИТАК			
VIII ОТКУПЉЕНЕ СОПСТВЕНЕ АКЦИЈЕ			
Б. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА И ОБАВЕЗЕ			
I ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА			
II ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ			
1. Дугорочни кредити			
2. Остале дугорочне обавезе			
III КРАТКОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ			
5. Краткорочне финансијске обавезе			
6. Обавезе по основу средства намењених продаји и средстава пословања које се обуставља			
7. Обавезе из пословања			
8. Остале краткорочне обавезе			
9. Обавезе по основу пореза на додату вредност и осталих јавних прихода и пасивна временска разграничења			
10. Обавезе по основу пореза на добитак			
В. ОДЛОЖЕНЕ ПОРЕСКЕ ОБАВЕЗЕ			
Г. УКУПНА ПАСИВА			
Д. ВАНБИЛАНСНА ПАСИВА			

Напомена: ова табела се попуњава збирно на нивоу оператора и за сваку услугу појединачно.